

ABOA VETUS –MUSEON PERUSNÄYTTelyn KYSYMYKSET LUKIOLAISILLE JA YLÄASTEIKÄISILLE, OIKEAT VASTAUKSET

1. Miksi Turun vanhimmat kaupunkirakenteet ovat hautautuneet maan alle?

Turun kaupunki on historiansa aikana palanut usein, jopa 30 kertaa. Jokaisessa tulipalossa on syntynyt valtava määrä jätettä, kun talot ja irtaimistot ovat vaurioituneet. Palojätteet tasoiteltiin pihaille ja kaduille ja niillä täytettiin ne kellarit, joita ei enää kannattanut korjata. Uusi kaupunkirakennettiin edellisen jätteiden päälle.

Joskus on tehty tarkoituksellisia asemakaavamuutoksia, jolloin joitakin osia kaupungista ja sen rakennuksista on tietoisesti tasoitettu, täytetty ja peitetty esim. uusien torialueiden rakentamisen takia. Myös normaalista elämisestä syntyy koko ajan jätettä, ja vaikka suurin osa siitä olikin biologista jätettä, joka on hajonnut nopeasti, on osa jäänyt maaperään kerroksiksi.

2. Kuka rakennutti kivitaloja keskiajan Turussa ja miksi?

Keskiaikaisen kauppakaupungin yksi olennainen elementti olivat sen jyrkät kivitalot. Sellaisia pystyivät itselleen rakennuttamaan vain vauraimmat porvarit, papisto ja aateliset. Kivitalo oli puutaloa turvallisempi, tilavampi, näyttävämpi ja sitä paitsi hyvä sijoituskohde. Kivestä muurattu kellariholvi toimi oivana suojana arvokkaimmille tavaroille. Holvattu kellari oli keskiaikaisen ihmisen palovakuutus, sillä usein tuhoja tehnyt tuli ei päässyt kellariholviin tavaroiden kimppuun.

3. Miten keskiaikaisen Turun ja sen lähiympäristön fyysisessä ympäristössä näkyivät keskiaikaisen kaupungin eri toiminnot: hallinnollinen, hengellinen ja taloudellinen valta?

Ruotsin vallan merkiksi alettiin rakentaa linnoja, joihin sijoitettiin kuninkaan käskynhaltijoita ja sotaväkeä. Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323 Ruotsin ja Novgorodiin suuriruhtinaskunnan välinen raja määriteltiin ja Suomi liitettiin kiinteästi läntiseen kulttuuripiiriin.

Ruotsin vallan myötä alettiin vakiinnuttaa katolisen kirkon organisaatiota ja rakentaa kirkkoja – tärkeimpänä niistä Turun tuomiokirkko. Jotkut hyvistä kauppapaikoista muotoutuivat keskiajalla kaupungeiksi ja niihin sijoittui asumaan kirkonmiesten lisäksi kauppiaita, käsityöläisiä ja rahvasta. Saksalaisten kauppiaiden Hansaliitto hallitsi kaupankäyntiä (=tori)Itämeren piirissä ja saksalaisenkulttuurin vaikutus oli voimakasta.

4. Mikä oli ”Kåkenhus”

Terminä Kåkenhus voi tarkoittaa keittotaloa, kaupungin putkaa, pientä vartiolinnaketta tai kaupungin satamassa sijaitsevaa toista raatihuonetta, eräänlaista tullirakennusta. Turun Kåkenhus on keskiajalla sijainnut yhdellä Turun vilkkaimmista paikoista, luonnollisen satamapaikan läheisyydessä, kahden pääkadun risteysalueella. Tästä syystä, ja myös siitä syystä, että se on tavattoman huolellisesti rakennettu ja kaunis tila, se on todennäköisimmin ollut juuri tullirakennus.

5. Luettele Turun keskiaikaiset korttelit.

Millaista väkeä niissä asui ja miten korttelit erosivat toisistaan?

Kaupungin tärkein kortteli oli tuomiokirkon ympärille rakennettu Kirkkokortteli. Siinä oli v. 1300 vihityn tuomiokirkon ja katedraalikoulun lisäksi useita suuria kirkollisia rakennuksia, kuten Turun piispan kaupunkitalo. Lähimmät talot oli rakennettu lähes kiinni tuomiokirkkoa ympäröivään muuriin. Aluetta halkoi Mätäjärvestä Aurajokeen johtanut pieni puro krooppi.

Aboa Vetuksen alue kuului keskiajalla Luostarikortteliin, joka alkoi torilta ja rajautui alajuoksulla dominikaaniluostariin, joka oli antanut korttelille nimenkin. Kortteli oli tärkeä sataman ja kaupungin solmukohta. Siellä asui pääasiassa kauppiaita ja heidän talouksiensa väkeä sekä jonkin verran käsityöläisiä. Luostarikorttelissa sijaitsi myös raatihuone, joka oli kaupungin hallinnollinen keskus.

Varsinainen käsityöläisten ja rahvaan asuinalue oli Kirkkokorttelin vieressä ollut Mätäjärven kortteli, jonka asutus oli keskittynyt kahden vanhan maantien, Karjakadun ja Hämeen Härkätien varteen. Mätäjärven korttelissa asuttiin puutaloissa.

Kaupunkiasutus levittäytyi Aurajoen toiselle rannalle jo 1300-luvulla. Myöhemmin se laajeni entisen Aninkaisten kylän alueelle ja syntyi Aninkaisten kortteli. Asutuksen leviämistä helpotti Aurajoen yli vuonna 1414 rakennettu silta.